

บทที่ 1

บทนำ

หลักการและเหตุผล

ประเทศไทยมีความหลากหลายของทรัพยากรพรรณพืช ทั้งพืชชั้นสูงและพืชชั้นต่ำ ประมาณได้กว่า 15,000 ชนิด พืชพรรณหลายชนิดเป็นพืชเศรษฐกิจ หลายชนิดเป็นยาสมุนไพร สามารถนำมาใช้เป็นยารักษาโรคต่าง ๆ ได้ แต่การใช้ประโยชน์ของพืชส่วนใหญ่ยังไม่มีการศึกษาอย่างจริงจัง หากมีการส่งเสริมและการขยายพันธุ์ ควบคู่ไปกับการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมแล้วจะเป็นการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรพืชอย่างชาญฉลาดและให้ผลประโยชน์อย่างยั่งยืน ทั้งในด้านการอนุรักษ์พันธุ์พืชและการพัฒนาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างมีประสิทธิภาพสูงสุดอีกด้วย

องค์การสวนพฤกษศาสตร์จึงได้รับการจัดตั้งขึ้นตามพระราชกฤษฎีกาจัดตั้งองค์การสวนพฤกษศาสตร์ พ.ศ. 2535 มีสถานภาพเป็นรัฐวิสาหกิจอยู่ในสังกัดสำนักนายกรัฐมนตรี ตามประกาศในราชกิจจานุเบกษา เล่มที่ 109 ตอน 40 ลงวันที่ 7 เมษายน 2535 และต่อมาในปี พ.ศ. 2545 ได้เปลี่ยนมาสังกัดกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม โดยมีรัฐมนตรีว่าการกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เป็นผู้กำกับดูแลงาน โยบายร่วมกับคณะกรรมการองค์การสวนพฤกษศาสตร์ในห้วงการฯ มีความก้าวหน้าในระดับนานาชาติ ให้ประเทศไทยมีสวนพฤกษศาสตร์ที่ระดับมาตรฐานสากล และเป็นสถานที่เชิดชูความงามและคุณค่าพรรณไม้ไทยให้ประจักษ์แก่ชาวโลก ต่อมาในปี พ.ศ. 2537 ทางองค์การฯ ได้รับพระมหากรุณาธิคุณ พระราชทานพระราชนุญาตจากสมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ ให้ใช้ชื่อสวนพฤกษศาสตร์ในภาคเหนือของประเทศไทย ที่อำเภอแม่ริม จ. เชียงใหม่ ว่า “สวนพฤกษศาสตร์สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์”

องค์การสวนพฤกษศาสตร์ได้จัดตั้งขึ้นเพื่อให้ประเทศไทยมีสวนพฤกษศาสตร์ที่สมบูรณ์แบบแท้จริง เป็นศูนย์รวมพรรณไม้ไทยที่มีความเป็นเลิศทางวิชาการด้านพืช ทำหน้าที่เป็นศูนย์ศึกษา ค้นคว้า วิจัย อนุรักษ์ ผลิตบุคลากรและให้บริการด้านพฤกษศาสตร์ของประเทศ โดยเฉพาะเป็นสถานที่เผยแพร่ความรู้และความสวยงาม และคุณค่าของพรรณพฤกษชาติไทย ให้เป็นที่ประจักษ์แก่ประชาชนทั่วไปโดยมีวัตถุประสงค์ในการจัดตั้งองค์การสวนพฤกษศาสตร์ ดังนี้

- (1) โดยเหตุที่ประเทศไทยยังไม่มีสวนพฤกษศาสตร์ที่สมบูรณ์แบบ ในระดับสากล แท้จริง ที่จะทำหน้าที่เป็นศูนย์วิชาการและบริการด้านพฤกษศาสตร์ของประเทศ
- (2) เป็นสถานที่รวบรวมพรรณไม้ชนิดต่าง ๆ ที่มีอยู่ทั้งในประเทศและต่างประเทศ จัดปลูกให้สวยงามร่มรื่น เป็นหมวดหมู่อย่างผสมผสาน
- (3) เป็นศูนย์อนุรักษ์พรรณไม้พฤษชาติของประเทศไทย โดยเฉพาะไม้ประจำถิ่น
- (4) เป็นสถานที่อนุรักษ์สังคมพืช ระบบนิเวศและสภาพแวดล้อม
- (5) เป็นสถาบันทางการศึกษาด้านพฤกษศาสตร์ โดยดำเนินงานร่วมกับ มหาวิทยาลัยในท้องถิ่น ในการพัฒนาบุคลากรและผลิตนักพฤกษศาสตร์ให้กับประเทศ
- (6) เป็นศูนย์รวบรวมตัวอย่างพรรณไม้แห้ง เพื่อการตรวจสอบรายชื่อพันธุ์ไม้ ที่ถูกต้องเป็นศูนย์การค้นคว้าวิจัยทางด้านพฤกษศาสตร์อีกแห่งหนึ่งของประเทศ
- (7) เป็นแหล่งรวบรวมข้อมูล เอกสารและสิ่งพิมพ์เผยแพร่ในเรื่องที่เกี่ยวกับพืช
- (8) เป็นสถานศึกษาในธรรมชาติ ตลอดจนการสันทนนาการ พักผ่อนหย่อนใจ
- (9) เป็นศูนย์ส่งเสริม ให้ความร่วมมือในการศึกษา ค้นคว้า ฝึกอบรม และวิจัย ทางด้านพฤกษศาสตร์
- (10) เป็นศูนย์แลกเปลี่ยนข้อมูลทางด้านพฤกษศาสตร์

ปัจจุบันองค์การสวนพฤกษศาสตร์มีพื้นที่ดำเนินการทั้งสิ้น จำนวน 4 แห่ง คือ สวนพฤกษศาสตร์สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ จ.เชียงใหม่ และศูนย์รวมพรรณไม้ 3 แห่ง คือ ศูนย์รวมพรรณไม้ จ.พิษณุโลก ระยองและขอนแก่น ซึ่งการดำเนินงานในศูนย์รวมพรรณไม้ 3 แห่งนั้น อยู่ระหว่างเริ่มต้นของการพัฒนาเพื่อให้เป็นสวนพฤกษศาสตร์ในภูมิภาค ซึ่งการดำเนินงานในพื้นที่ แต่ละแห่งก็มีความแตกต่างกันไป ดังนั้น องค์การฯ จึงได้กำหนดจุดมุ่งหมายในการพัฒนา สวนพฤกษศาสตร์และศูนย์รวมพรรณไม้ในแต่ละแห่งขององค์การฯ ไว้ดังนี้

1. สวนพฤกษศาสตร์สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ อ.แม่ริม จ.เชียงใหม่ มุ่งเน้นให้เป็นศูนย์รวมพันธุ์กล้วยไม้ไทยและกล้วยไม้พื้นเมืองของประเทศ
2. ศูนย์รวมพรรณไม้บ้านร่มเกล้า จ.พิษณุโลก (ในพระราชดำริฯ) มุ่งเน้นให้เป็นศูนย์รวมและแสดงพรรณไม้ป่าดิบเขา ป่าดิบแล้ง และป่าผสมผลัดใบ บริเวณชายแดนไทยลาว และสังคมพืชป่า แสดงความหลากหลายทางชีวภาพ ได้แก่ สภาพพืชพรรณ รวมถึงการกระจายพันธุ์ในพื้นที่
3. ศูนย์รวมพรรณไม้ภาคตะวันออก จ.ระยอง มุ่งเน้นให้เป็นศูนย์รวมแสดงพรรณไม้พื้นที่ชุ่มน้ำและสังคมป่าเสม็ด แสดงความหลากหลายทางชีวภาพป่าชายหาด ซึ่งเป็นจุดเด่นของพื้นที่ และมีเหลือน้อยในสภาพธรรมชาติของภาคตะวันออก

4. ศูนย์รวมพรรณไม้ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จ.ขอนแก่น มุ่งเน้นให้เป็นศูนย์รวมและแสดงพรรณไม้พื้นที่ชุ่มน้ำและสังคมป่าชายน้ำ มีความเหมาะสมในการรวบรวมสายพันธุ์บัว แสดงการศึกษาปรับปรุงพื้นที่ดินเค็ม การรวบรวมพันธุ์พืชทนเค็ม

ดังนั้นผู้ศึกษาจึงสนใจที่จะศึกษาความพึงพอใจของผู้เข้าเยี่ยมชมต่อการให้บริการของสวนพฤกษศาสตร์สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ อำเภอแม่ริม จังหวัดเชียงใหม่ เพื่อให้ทราบถึงความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวที่เข้าไปท่องเที่ยวภายในพื้นที่บริเวณสวนพฤกษศาสตร์สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ และนำผลการศึกษาไปใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาการดำเนินงานด้านต่าง ๆ ของสวนพฤกษศาสตร์สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาถึงระดับความพึงพอใจของผู้เข้าเยี่ยมชมต่อการให้บริการของสวนพฤกษศาสตร์สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์
2. เพื่อศึกษาเปรียบเทียบความพึงพอใจของผู้เข้าเยี่ยมชมต่อการให้บริการของสวนพฤกษศาสตร์สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ ตามวัตถุประสงค์ระหว่างกลุ่มที่มาเพื่อศึกษาหาความรู้และกลุ่มที่มาเพื่อพักผ่อนหย่อนใจ
3. เพื่อศึกษาปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะของผู้เข้าเยี่ยมชมต่อการให้บริการของสวนพฤกษศาสตร์สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

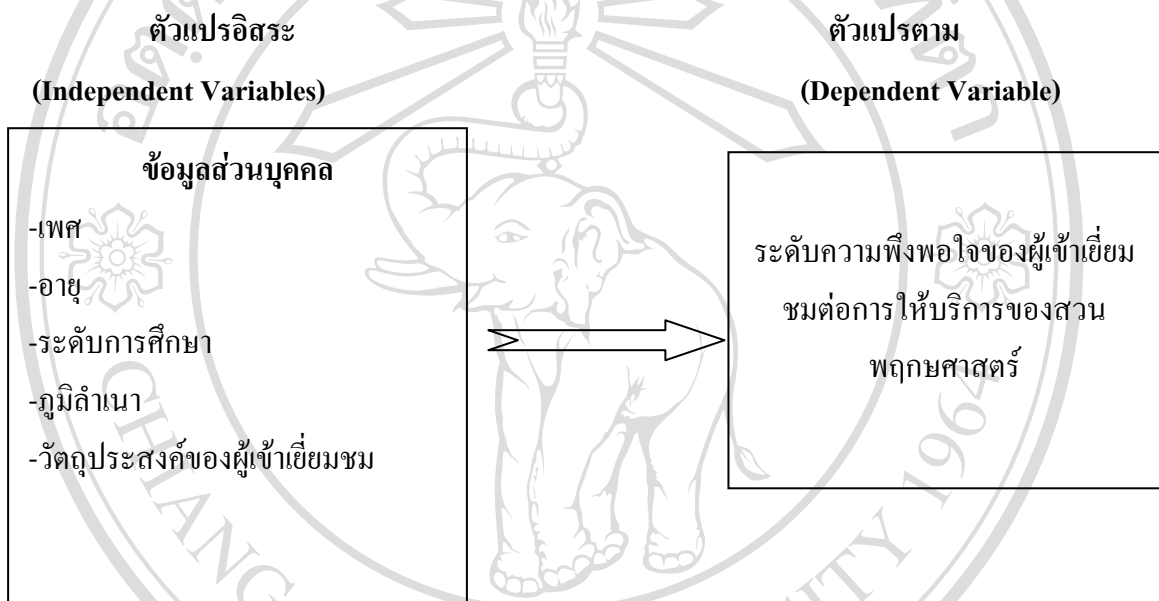
เพื่อใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาปรับปรุงเกี่ยวกับการให้บริการ และแก้ไขปัญหาอุปสรรคต่าง ๆ ซึ่งสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการปฏิบัติงาน ของเจ้าหน้าที่ของสวนพฤกษศาสตร์สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ เพื่อให้สอดคล้องกับความต้องการ ได้อย่างเหมาะสมเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพและประสิทธิผลในการปฏิบัติงานของสวนพฤกษศาสตร์สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ให้มีมากยิ่งขึ้น

สมมติฐานการวิจัย

การวิจัยเรื่องนี้ ได้ตั้งสมมติฐานการวิจัยไว้ คือ เพศ อายุ ระดับการศึกษา ภูมิฐานะ และวัตถุประสงค์ของผู้ที่เข้ามาเยี่ยมชมสวนพฤกษศาสตร์สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์มีผลต่อระดับความพึงพอใจ

กรอบแนวความคิด

การศึกษาครั้งนี้ ผู้ศึกษาได้กำหนดตัวแปร 2 กลุ่มคือ ตัวแปรอิสระ ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา ภูมิฐานะ และวัตถุประสงค์ของผู้เข้าเยี่ยมชมต่อการให้บริการของสวนพฤกษศาสตร์สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ และตัวแปรตาม ได้แก่ ระดับความพึงพอใจ

นิยามศัพท์

สวนพฤกษศาสตร์ หมายถึง สวนพฤกษศาสตร์สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ เป็นสวนที่สร้างขึ้นเพื่อเป็นศูนย์รวบรวมพรรณไม้ทุกชนิดไว้ทั้งพรรณไม้ไทยและต่างประเทศโดยแยกเป็นหมวดหมู่และตระกูล ตามลำดับความสำคัญของชนิดไม้นั้น ๆ เพื่อให้คนที่สนใจหรือต้องการศึกษาหาความรู้ในทางพฤกษศาสตร์ จะได้ทราบตระกูล สกุล และชนิดพันธุ์และเป็นศูนย์วิจัยเผยแพร่ข้อมูลทางพฤกษศาสตร์ รวมทั้งเป็นสถานที่พักผ่อนหย่อนใจอีกด้วย

ผู้เยี่ยมชม หมายถึง นักเรียน นิสิต นักศึกษา ตลอดจนประชาชนทั่วไปทั้งชาวไทย และชาวต่างประเทศที่เดินทางมาเยี่ยมชมสวนพฤกษศาสตร์

ความพึงพอใจ หมายถึง ผลตอบสนองทางด้านอารมณ์ ความรู้สึกต่อระดับคุณภาพด้านการเป็นสถานที่ให้ความรู้ศึกษารวมชาติด้านพืชพรรณ การให้บริการการอำนวยความสะดวก

ตลอดจนเป็นแหล่งพักผ่อนหย่อนใจ ที่เป็นไปตามความคาดหวังของผู้ที่เข้ามาเยี่ยมชมสวนพฤกษศาสตร์ ฯ

สิ่งดึงดูดใจ หมายถึง ความหลากหลายชนิดของพรรณไม้ และกิจกรรมต่าง ๆ ที่ทางสวนพฤกษศาสตร์จัดขึ้นเพื่อให้ผู้เข้าชมสนใจมาเยี่ยมชม

การเข้าถึง หมายถึง ความสะดวก การใช้เวลาในการเดินทางไปเยี่ยมชมสวนพฤกษศาสตร์ของผู้ที่เข้ามาเยี่ยมชม

สิ่งอำนวยความสะดวก หมายถึง การบริการด้านต่าง ๆ และค่าใช้จ่ายในการมาเยี่ยมชมสวนพฤกษศาสตร์

ระดับความพึงพอใจ หมายถึง ผลตอบสนองทางด้านอารมณ์ ความรู้สึกต่อระดับคุณภาพด้านต่าง ๆ เช่น ความรู้ ความเข้าใจ การบริการ ตลอดจนสภาพสิ่งแวดล้อมในสวนพฤกษศาสตร์สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ ของผู้ใช้บริการสวนพฤกษศาสตร์

ในการวัดความพึงพอใจ จะใช้เครื่องมือ Likert Scales โดยแบ่งระดับความพึงพอใจ เป็น 5 ระดับ และแต่ละระดับมีคะแนนดังต่อไปนี้

ระดับความพึงพอใจ	คะแนน
มากที่สุด	5 คะแนน
มาก	4 คะแนน
ปานกลาง	3 คะแนน
น้อย	2 คะแนน
น้อยที่สุด	1 คะแนน

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved